

24-та годишна среща на членовете на Европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела, проведена на 04-05.02.2026 г. в гр. Брюксел

Срещата започна с заседание на работната група от мрежата за изготвяне на наръчник за работа по Регламента за връчване на съдебни книжа.

Групата се ръководи от адв. Апостолос Антимос (Гърция) и професор Буркхард Хес (Германия).

От България също има участници в групата.

От страна на Европейската комисия с работата по наръчника са ангажирани Haldi Koit, която има предишен опит като служител в централен орган на страна-членка на ЕС а като служител на ЕК е участвала в изготвянето на Reference implementation по чл. 23 от регламента.

Първата среща беше по-скоро опознавателна за решаване на въпроси относно начина на комуникация и организацията на работа в групата за постигане на общо съгласие относно насоките за работа.

Като цяло се постигна консенсус, за начина на изписване на отменение регламенти 1348/2000 and 1393/2007 на същата тема в наръчника, че няма да се номерират абзаците в текста, за аналогично цитиране на съдебната практика на СЕС като в други наръчници на мрежата - практички наръчник за работа с регламент [Практическо ръководство относно прилагането на Регламент „Брюксел IIб“ \(2022 г.\) Brussels IIb](#) , [Практическо ръководство за прилагането на Регламент № 4/2009 относно задълженията за издръжка \(Maintenance\)](#), [Практическо ръководство за прилагането на регламента за събиране на доказателства \(ToE Guide\)](#)

Прие се за уместно да се ползва разработеното по темата за децентрализираната информационна система в наръчника по регламента за събиране на доказателства, като при необходимост да се преработи.

Независимо, че няма твърдо определение срокове за изготвяне на наръчника, тъй като се очаква да бъде публикуван около 2028 г., се прие за уместно, че текста в наръчника ще бъде изготвен съобразно чл. 24 от Регламент (ЕС) 2023/2844 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година относно цифровизацията на съдебното сътрудничество и на достъпа до правосъдие по трансгранични гражданскоправни, търговскоправни и наказателноправни въпроси и за изменение на определени актове в областта на

съдебното сътрудничество с който се изменя Регламент (ЕС) 2020/1784, приложим от 01.03.2028 г.

Намери се за уместно да има глава с ролята на контактните точки в ЕСМГТД.

Прие се да се изготви анекс с указания как да се попълват формулярите по аналогия с насоките за попълване на формулярите от наръчника за регламента за събиране на доказателства.

Бяха обменени идеи за структурата на наръчника и потърсена обратна информация дали в държавите членки на национално ниво са разработени помощни материали за работа с регламента.

Работата по наръчника продължава със събирането на материали от страните-членки и изготвяне на чернова на наръчника от проф. Хес, която с последствие ще бъде обсъдена и евентуално редактирана включително и с обсъждане на онлайн срещи на групата.

Следобед започна същинската част на срещата в пълен състав.

Беше обявена смяната на началника на отдела в ЕК в който е структурирана ЕСМГТД Андреас Щайн и беше представен новия началник на отдела г-жа Karen Vanderkerckhove, която е имала предишен опит с мрежата от преди 9 години.

След това беше излъчено видеообращение от еврокомисаря по правосъдие и защита на потребителите Michael McGrath, в което отбеляза значението на мрежата в практиката, спомена, че същата създавала стабилност и доверие.

Отбеляза напредък и развитие на мрежата, спомена за наръчници и приложения които са направени в последните години и по които се работи, които са от полза на практикуващите право, които не са толкова свързани с международното правно сътрудничество.

Спомена, че е важно е да се стигне до всеки практикуващ правото, което е свързано и с достъпа до правосъдие на всички европейски граждани.

Отбеляза, че дигитализацията вече променя начина по който се достига до правото и изброи някои проявни форми – електронни папки, дигитална комуникация, онлайн съдебни заседания, презграничен достъп до информация,

електронни доказателства, като целта е изкуственият интелект да подкрепя съдиите.

Спомена извършеното от ЕК – приемането през миналата година на стратегия за електронно правосъдие - DigitalJustice@2030 Strategy - https://commission.europa.eu/document/download/95918716-ce7d-401b-b6d5-e23effae5b36_en?filename=JUST_template_comingsoon_standard_4.pdf

Спомена, че законодателството и технологиите не предоставят правосъдие, а хората предоставят правосъдие.

Необходимо е професионалистите в областта на правото да са подготвени за да могат да работят в електронна среда.

Затова в стратегията се набляга на дигитални умения, независимост на съдиите и защита на данните.

ЕСМ трябвало да споделя тези практики, да идентифицира нуждите за обучение, да рекламира обучението в ЕС.

Комисията щяла да подкрепя обучението, очаква и амбициозни национални проекти за това.

След това Секретаря на мрежата г-жа Sophie Chaigneau посочи, че от участващите в това заседание на мрежата има 150 участници от които 30 % са контактни точки (42 души), 15 % служители в централни органи, 9% служители в министерства (13 души), 17 % са съдии, 7 % са нотариуси, 4 % са адвокати, 2 % са съдебни изпълнителни, 6 % са съдебни служители и 1 % университетски преподаватели, 9 % са наблюдатели (12 души): представители на Европейската мрежа за съдебно обучение, на Хагската конференция по международно частно право, на Съвета на ЕС, на Украйна.

Посочи, че към 04.02.2026 г. в мрежата има 101 контактни точки и повече от 800 члена;

През 2025 г. са проведени са 6 пленарни срещи в които 785 души са участвали поне по веднъж,

Били проведени 124 двустранни срещи между представители на държави-членки, има 6 активни работни групи.

Посочи че пленарните срещи през 2025 г, за били посветени на различни теми:

Годишна – 27-28.01.2025 г. в Брюксел;

За Регламент Брюксел Ia – 12.-13.03.2025

За Регламент за наследяването – 28.29.04.2025

За регламент Брюксел IIb - 17.18.2025 г.

За регламентите за връчване на документи и за събиране на доказателства - 22-23.10.2025 и

За регламента за издръжката - 04.05.12.2025 г.

Всички с изключение на проведената през юни в Варшава срещи с били проведени в гр. Брюксел.

Пропорцията на участниците по професии в отделните срещи е била различна с оглед различната тема на срещата.

Посочи че шестте работни групи са със следната насоченост:

- Видимост на мрежата (реклама)
- Съдебни служители
- Регламент за наследяването
- Дигитализация на Регламент Брюксел IIb
- Практически наръчник по регламента за събиране на доказателства
- Практически наръчник по регламента за връчване на съдебни документи и съдебни книжа.

2025 г. е имало нови публикации:

- Нов актуализиран сборник с нормативните актове на ЕС за международно сътрудничество (Compendium), още само в електронен вариант, очаква се да се печата и на хартия;
- Актуализирани препоръки за достъп до чуждо право (Revised Recommendations on access to foreign law), щели да се публикуват на всички езици на държавите членки, както и да се въведе в базата данни Circaabc.

Мрежата била призната за източник на обучение заради качеството на публикуваните материали:

Наръчници в областта на семейното право:

Наръчници за европейски процедури;

Наръчници за събиране на доказателства в чужбина;

Наръчник за трансгранично трудово право;

Добри практики на ЕСМ за събиране на данни в трансгранични случаи.

През 2025 г. била проведена рекламна кампания на ЕСМ с Linked-in в периода 29-09-19.10.2025 г. в цел съдебните служители да разберат за мрежата с 5,8 млн. импресии и 1 млн изгледани видеа.

Кампанията била отчетена за успех.

Мрежата разчита на сигурна комуникация в Circabc, където се публикуват всички документи на мрежата за достъп на членовете на мрежата до тях.

През 2025 г. в Circabc имало регистрирани 159 члена на мрежата (2024 г., били 137 члена)

През 2025г. имало – 217 искания през информационната система за вътрешния пазар (IMI), като през 2024 г. били 179.

През 2025 г. имало 559956 посещения в секцията на ЕСМ в Европейския портал за електронно правосъдие (2192377 през 2024 г)

Бяха обявени следващите срещи на ЕСМ за годината:

- 19-30.03.2026 г. в Брюксел за Регламента за наследяването;
- 27-28.04.2026 г. в Кипър за процедури на ЕС и за дигитализация;
- 16-17.06.2026 г. в Брюксел за Регламентите за връчване на документи и за събиране на доказателства;
- 19-20.10.2025 г. в Брюксел Регламента за издръжката;
- 10-11.12.2025 в Дъблин за регламент Брюксел IIb.

Посочено беше, че до 26.04.2026 г. срок за кандидатстване от националната мрежа за проекти над 50 000 евро, които ще се финансират от ЕС. За контакт: ec-justice-calls@ec.europa.eu

През 2025 г. били одобрени проекти на 4 национални мрежи.

Представен беше отчет дейността на шестте активните работни групи в мрежата.

Отчети по групи:

1. Група за видимостта на мрежата:

Съпредседателят на работната група Юдита Должан (Judita Dolzan, Словения) посочи, че работната група има нов съпредседател Herman van Harten, контактна точка на Нидерландия

Групата е изготвила материали за комуникация, които в голямата си част са преведени на езиците на държавите членки, с изключение на ирландски и които ще се предоставят на контактните точки за реклама на мрежата, но някои материали са само на английски.

Освен това имало актуализация на логото на мрежата в Европейския портал за електронно правосъдие, адаптиран постер на ЕСМ и др.

Следващите стъпки на групата били към по-добър достъп и преживяване, споделяне на добри практики.

2. Работна група за интегриране на съдебните служители в съдебната мрежа.

Докладът беше презентиран от г-н Sven van der Hoeven (Белгия).

Целта е да се идентифицират нуждите като се установи кои съдебни служители по кои инструменти за международно сътрудничество работят в отделните държави-членки; да се определят съдебни служители като контактни точки; да има свързани със СЕМ лица на регионално ниво, всички служители в съдилищата да знаят за съществуването на ЕСМ, да се насърчи участието на съдебни служители във финансирани от ЕС обучителни проекти.

Идеята да се създадат обучения насочени към нуждите на съдебните служители, да се направят обучения по правните инструменти (регламенти, директиви и др.) и дигитализация, също така и за работа със Европейския портал за електронно правосъдие в частта за формулярите по отделните регламенти, Съдебния атлас, публикациите на ЕСМ,

В групата има желание за приобщаване на съдебните служители в релевантните срещи на ЕСМ на европейско и на национално ниво, да се даде възможност на съдебните служители да докладват за проблеми водещи до забавяне на работата и да предлагат подобрения за рационализиране на процеса на работа.

Насърчаване на редовен обмен между съдебните служители и контактните точки.

Идеята е да се развият специфични пособия за подкрепяне на съдебните служители при работата им по прилагането на европейското право, изградени въз основа на обратната връзка от служителите.

3. Работна група за регламента за наследяването

Работата на групата беше представена от председателя на групата г-н Stephan Matyk-d'Anjony (нотариус от Австрия).

До момента били проведени 5 срещи на групата (на 16.05.2024, 27.03.2025, 29.04.2025, 02.12.2025 г.)

Изпратен бил въпросник до държавите членки за предоставяне на релевантна за работната на групата информация на който отговорили от 16 държави-членки.

Все още продължава работата като целят да стигнат до конкретни резултати, като приоритетите насоките за работа били идентифицирани през 2025 г.

Насоките на работата са за:

А – опростяване на Европейския сертификат за наследяване

Б – да се оптимизират преводите на Европейския сертификат за наследяване и работят по това.

В – публикуване в портала да има информация за банковите сметки. Съгласили са се че трябва да го правят, за което били уведомени контактните точки

Г - опитват се да обобщят добри практики.

Следващи стъпки на работната група е провеждане на събрание на групата онлайн и през февруари и на 19-20 лично в Брюксел;

4. Работна група за дигитализация на регламента Brussels IIa Веселина Арапчава (служител с Министерство на правосъдието на Белгия, българка).

Посочи че в момента работят по незадължителни предефинирани съобщения е Европейската електронна точка за достъп: дигитална комуникация с и между европейските съдилища, компетентните агенции и централни органи, които прилагат регламента;

Идентифицират работните процеси при прилагането на регламента, определят приоритети, определят предефинирани съобщения.

Когато се определят и изготвят предефинираните съобщения ще бъдат представени за обратна връзка от практики в областта на правото и ако е необходимо ще бъдат изменени.

Изработеното от ЕСМ тогава ще може да бъде предоставено на Комитета по дигитализацията, когато работи по дигитализацията на регламента Brussels IIa.

Комуникацията в работната група протича чрез писма по ел. поща, срещи в групи в MS-Teams, споделени документи; подготвителни дискусии с ЕК; писмена обратна информация от работната група; срещи на работната група онлайн или присъствени.

Хронологията на работата е:

Май 2024 г. – решение за създаване на работната група;

Януари 2025 г. – първа среща на работната група;

Септември 2025 г. втора среща на работната група на която са обсъдени предефинираните съобщения на исканията за международно сътрудничество между централните органи (чл. 79-82 от регламента)

Януари 2026 г. трета среща на работната група на която са финализирани предефинираните съобщения и е проведена дискусия за предефинираните съобщения по последваща комуникация между централните органи при сътрудничество.

Следващите стъпки са постигане на съгласие за предефинираните съобщения в комуникацията между централните органи и гражданите.

Бъдещите действия на групата са свързани с приемането през януари 2029 г. на нормативния акт за дигитализацията на регламента и прилагането електронно на регламента от януари 2031 г.

5. Работна група за изготвянето на практически наръчник за Регламента за събиране на доказателства.

Презентацията беше на г-жа Jana Hofmannova (Чехия).

Работата на групата по наръчника е започнала през мес. февруари 2022 г.

През юни 2023 г. е била проведена среща на работната група за структурата, формата и съдържанието на наръчника.

През септември 2024 г. изготвената чернова на наръчника е била представена на ЕСМ за преглед

На 04.12.2024 г. текстът на наръчника е бил одобрен на 98-мата среща на ЕСМ

През февруари 2025 г. е приключила езиковата редакция по текста.

През февруари 2025 г. текстът е публикуван на английски език в Европейския портал за електронно правосъдие.

В момента се превежда на останалите езици на държавите-членки.

Беше представена накратко структурата на наръчника и беше посочено, че към него има и анекс.

6. Работна група за регламента за връчване на документи и книжа.

Докладът за работата на групата беше представен от съпредседателите на работната група г-н Apostolos Anthimos (адвокат от Гърция) и професор Burkhard Hess (от Германия).

Посочено е, че групата е образувана преди няколко месеца, а на 04.02.2026 г. е проведена първата среща за която съм писал в началото на доклада.

Беше посочено, че има смисъл от изготвянето на наръчник, защото годишно 190 000 документа циркулират между държавите членки.

След представянето на работата на работните групи представител на Германия обобщи накратко казаното и изложи, че дигитализацията е бъдещето и Германия го подкрепя. Предложи изготвените формуляри да са кратки, ясни, да са с практическа насоченост и полезни. Отправи предложение да се ползват социални мрежи, Linked-in за повишаване видимостта на мрежата. Изрази задоволство, че ЕСМ се интегрира в други институции и да се представя в тях. Съобщи, че в Германия съдебните служители са съществена част от ЕСМ.

Представителя на Франция също се изказа в подкрепа на работата на ЕСМ и сподели, че във Франция също се подкрепят съдебните служители.

Представител на Испания изказа благодарност на всички, които работят в работните групи, но настоя, че въпреки че е важно е да се опрости сертификата за наследство, трябва да останат полета със свободен текст и да се превеждат.

Изложи, че преводът струвал само 50 евро и не си струвало само и само да се спестят да се рискува практическата приложимост на сертификата. Поясни, че ако липсва нещо съществено, въведено като свободен текст в текста на сертификата, той няма да е изпълним или приложим.

На срещата беше представена информация за развитието на портала на ЕС за електронно правосъдие.

Презентацията беше на Йоана Николова, служител в ЕК.

Тя обясни, че от месец март 2025 г. нова програма която поддържа и води базата данни на портала. Новото е че вече има напълно нова технология зад портала.

Новата версия на портала заменя 15 години стар портал.

Все още лисват някакви функции, но има по-нова и по-модерна система за управление на съдържанието на портала.

Отчетено беше, че миграцията март месец била успешна, но трябва да се погледне публикуваното съдържание.

Беше предоставена информация за теми, в портала, които не са разработени от отделните държави-членки, както и обобщение на броя на темите, които не са разработени/актуализирани по държави-членки.

Направено беше обобщение на лисваща информация и актуализация на въпросници до държавите-членки по темите събиране на доказателства, връчване на документи, правна помощ, родителска отговорност и правото на коя държава-членка е приложимо.

Беше посочено, че предвиждат да се разработват още две нови теми, но само 4 държави-членки са попълнили данни, а може да бъдат публикувани в портала след като има значителен брой държави-членки са въвели информация.

Представена беше статистика за посещенията на портала.

Статистиката е само за хора, а не за ботове:

Представени бяха данни за посещения по години

През 2025 имало увеличение на броя на формите в портала.

Детайлна статистика за посещение на сайта по инструменти:

Връчване на документи - 191938

Европейска заповед за плащане – 40111

Формуляри за задължение за издръжка – 25346

Събиране на доказателства – 24585

Регламент Брюксел II b - родителски отношения и родителска отговорност
0 19623

Искове с малък материален интерес – 16229

Наследствени въпроси и родителска отговорност – 13693

Европейски сертификат за наследство - 13188

Формуляри за решения по гр. и търговски дела – 11677

Европейска заповед за изпълнение – 8362

Европейска заповед за заповест за запор на сметки – 1472

Правна помощ – 592

Обезщетение на пострадали от престъпление - - 122

Признаване на мерки за защита – 58

Разяснен беше начина по който се правят промени в портала като основните етапи са 3:

1. Определят се сроковете на проекта за промяна
2. Прави се изследване, анализ и валидация;
3. Правят се стратегически предложения.

Направи се извод, че обикновено когато човек влиза в портала знае какво търси.

Имало изследвания според които се оказало, че

67 % трудно намират това което търсят в портала;

65% отишли на грешна страница;

81 % намират, че термините са объркващи или подвеждащи;

Оказало се, че често непрофесионалистите искат обобщение на страниците искат да се ползва изкуствен интелект за намиране на информация.

Изводите от изследването са, че порталът е остарял, има остаряла, неактуализирана, липсваща информация. Имало много случаи, когато потребителите влизат само веднъж в портала и не се връщат. Не разбират какво пише и питат ИИ да им обясни.

Професионалистите в областта на правото ползвали директен хиперлинк до търсената информация или търсеща машина, например Гугъл за да намерят търсената от тях инфо.

Беше посочено, че разработчикът на портала е отправил препоръки за развитието му, които ще се обсъдят, но не е задължително ЕК да ги приемат.

Като цяло исканията били за по-опростен портал, с по-малко менюта, имало искания за различен вход в портала за граждани и за професионалисти. Искали интеграция с чатбот на сайта, който да даде някакви насоки.

Имало предложения да се използват допълнителни генератори на информация в портала.

Имаше коментар от държави членки, че е важно да се отбележи, че публикуваната в сайта информация не заменя консултация с адвокат.

Беше разяснено, че около 60-70 % не ползвали портала, а отивали при професионалист в областта на правото. Но идеята била, че когато ползват портала и след това отидат при адвокат вече ще знаят за какво отиват и какво искат.

Последната тема от първия ден на срещата беше презентация за нови инструменти за комуникация.

Презентацията беше на г-жа Judita Dolzan – словенска контактна точка и секретаря на ЕСМ г-жа Sophie Chaigneau

Целта на новите инструменти за комуникация било да се покаже как се използват социални мрежи. Имало актуализирани видеофайлове за работата на мрежата.

Били направени рекламни банери, видеофайлове, презентации на Power Point, примерни статии за новинарски издания. Тези промоционални материали били изготвени на английски език.

Втория ден на срещата започна с презентация на г-н Wojciech Postulski от ЕК за юридическото обучение в ЕС и Европейската стратегия за юридическо обучение

2025-2030

[IMMC.COM%282025%29801%20final.BUL.xhtml.1 BG ACT part1 v2.docx \(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025DC0801\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025DC0801)

Стратегията за съдебно обучение била одобрена 2025 г. като част от дигиталния пакет.

Беше посочено, че от ЕСМ се очаква да подпомагаме Европейската мрежа за съдебно обучение, да създаваме информация, да участваме в обучения, включително и на Европейската правна академия.

Фокус на стратегията е дигитализация – ефективно използване на дигитални инструменти, инфраструктура, изкуствен интелект ;

Компетентно използване на децентрализираната информационна система, на цифровизираните трансгранични процедури,

Достъп до дигитални бази данни през граница

Да се работят електронно делата;

Реакция на променящите се нужди и празнини

Съвместна работа на професионалисти в правосъдието и ИТ-експерти

Ефективни ползи от инструменти с изкуствен интелект и отговорното им ползване

Трябва да има познание за потенциала на новите технологии, разбиране на дигиталната работна среда, да се осъзнава въздействието на изкуствения интелект върху основните права и ценности.

Изкуствения интелект следвало да се преценява и с оглед съдебната независимост и да не се стига до голяма зависимост;

Подкрепа за човешката преценка и отговорност.

Трябва да има готовност и проактивна роля в дизайна, развитието и приложението на дигитализацията.

Очаква се от професионалистите в областта на правото да водят дигитализацията.

В следващите седмици щяло да се изготви пътна карта.

Посочено беше, че в стратегията за ел. обучение Действие 13 предвижда обучение и на международни и на национално ниво.

Действие 2 предвижда и Предоставяне на специални и подходящи модули за обучение във връзка с цифровизацията на някой акт на ЕС.

Посочено беше, че тенденцията е за увеличаване на обучението по международно сътрудничество от в ЕС и че да проверява напредъка.

Беше казано, че Европейската платформа за обучение дава възможности за обучения и до края на този месец щели да качат още 40 обучения които са безплатни на адреса на платформата и ще са на всички езици.

Следващата част от срещата беше презентация на г-жа Ingrid Derveaux, главен секретар на Европейската мрежа за съдебно обучение за дейността на мрежата.

В мрежата имало 35 члена, 5 асоциирани членове, 17 наблюдатели, 30 партньорски организации.

Имали проведени около 900 обучения и обучени 10 000 души.

Сега фокусът е в дигитализация.

За 2025 г. имало 3347 участници в програми за учителен обмен; 671 обмена; 10568 участници в обучения от които 8550 онлайн; 246 обучения.

Като рекордно постижение беше посочено участието на 2750 души онлайн в обучения, посветени на дигитализацията.

По програмата АЯКОС имало 870 души, които са посрещнати. Тази програма щяла да се развива.

Сред бъдещите приоритети беше посочено, че дигиталната трансформация щяла да става с обучения на съдии, които да обучават останалите. Тази година фокусът на обучението щял да бъде изкуствения интелект. Той се развивал се много бързо и трябва да знаем къде сме.

Щяло да се промотира равенство на половете.

Искало се да се създадат възможности за съвместна работа която надхвърля националните граници, както и да се повиши достъпността до обучение.

Предвижда се сътрудничество между ЕСМ и ЕМСО.

Всяка година се правят изследвания за нуждите за обучения.

За да го направят ползват и обратна информация от националните учебни институции в ЕС.

Искат обученията да отговарят на променящата се правна среда.

Искат обученията да са свързани и със стратегията на ЕС за правно обучение.

В националните институции имало само 26 души, които правят обучение по право на ЕС.

Искат ЕСМ да разпространи каталога с обученията на ЕМСО.

Посочи, че част от обученията обмени: – групови и индивидуални.; - общи и специализирани.

Обясни, че може да се финансират проекти за обученията.

Последната възможността на сътрудничество била общи обученията на ЕСМ и ЕМСО.

Можело и хора от ЕСМ които разбират да участват в обученията на ЕМСО, за да се ползват техните знания.

В обобщение беше посочено, че е необходима по-добра координация и сътрудничество.

Представител на Германия изрази благодарност за презентациите и че иска да подкрепи казаното. Заяви, че е необходимо силно и независимо правосъдие, което става с обучение във времена на правова държава под натиск. Изрази задоволство, че комисията ще подкрепя държавите за обученията.

Контактната точка от Франция също благодари, но посочи, че искат повече обучение на френски език, т.к. повечето от обученията са на английски език, а повечето от френските съдии нямат достатъчно добър английски. Искат и повече обучение за дигитализацията.

Секретарят на ЕМСО разясни, че знаят, че има проблеми с езиците и затова в ЕМСО правят езикови обученията. Осъзнават, че това не е достатъчно и затова дават подкрепа на националните обучителни институции. Посочи, че ще правят и онлайн обученията с СЕС, както и че ще правят достъпни материали за обученията.

Обясни, че се опитват се да обучават едновременно съдии, прокурори и съдебни служители в едно и също обучение. Искат за направят повече директни обученията, за да се създаде култура за обмен и комуникация.

По новата стратегия за обучение следва да се работи много на национално ниво, защото не може всички да бъдат обучени на европейско ниво. Затова всички национални мрежи можели да получат финансова подкрепа.

Бяха представени приключени през 2025 г. проекти.

Г-жа Solène Baudouin (Франция) представи проекта Clue на Министерството на правосъдието на Франция, финансиран от Европейската

комисия, по който проект от 2019 г. са извършени 22 обучения, за периода 2026-2027 г. са предвидени още 9 обучения.

По проекта били провеждани обучения на съдии, съдебни служители, адвокати, нотариуси, съдебни изпълнители.

Провеждали се обучения за 1 ден в Париж, за които нямало финансиране

Имало и обучения по места, накъде по границите на Франция, както и онлайн обучения

Били провеждани общи семинари между Франция и Италия. Организирали се с подкрепата на ЕС.

За реклама на обученията били използвани каналите на Министерство на правосъдието: интернет-страницата на ЕСМ, месечното новинарско издание на ЕСМ, местните нокатни точки в апелативните райони, местни представители за адвокати, нотариуси и съдебни изпълнители.

Г-н Carlos Rosado and Mr Tiago Silva (Португалия) представиха обучения, които били провеждани в Португалия.

Обученията били провеждани след оценка на нуждите за обучение. За целта изпращали въпросници до съдилищата,.

Обученията били кратки – половин ден за съдии и половин ден за съдебни служители.

След обученията имало обратна форма за оценка и в някои съдилища била отчетена до 90 % удовлетвореност.

Обученията в Португалия били по регламентите Рим II (864/2007); Рим I (593/2008); За издръжката (4/2009); Брюксел I (1215/2012); За наследяването (650/2012); За малки искове (861/2007); Брюксел IIB (2019/1111); За събиране на доказателства (2020/1783); За връчване на документи (2020/1784).

За обученията направили и рекламна листовка. Освен това за реклама ползвали и социални мрежи (Фейсбук Инстаграм Ликд ин)

Имало и някакъв подлистник с новини.

Следващият модул от срещата беше представянето от г-жа Karen Vanderkerckhove (ЕК) на информация за текущите инициативи в областта на гражданското и търговското правосъдие.

Миналата година се навършила 1 година от новия състав на ЕК и ЕП.

Има постигнато споразумение за директивата за хармонизиране на несъстоятелността. В момента се доизчиства текста, включително и лингвистично и през месец март директивата ще бъде приета. Ще има срок от 2 години и 9 месеца за транспониране на директивата в националното право.

Целта на директивата е да се подкрепи трансграничното инвестиране в общия пазар чрез хармонизирана уредба на несъстоятелността в 3 основни насоки:

1. Възстановяване на имущество от несъстоятелен търговец
2. Ефективност на производството по несъстоятелност
3. Предсказуемо и честно разпределяне на масата на несъстоятелността между кредиторите.

Следващото е защитата на възрастните.

Работело се е бързо и до края на миналата година били уговорени повечето текстове.

Очаква се да се уговорят всички текстове окончателно през март, след което започват тристранните преговори в процедурата на приемането на нормативния акт.

Трето е досието по което продължава работа е за родителството.

Унифициране на родителството – ако си родител в 1 доказателства да си родител във всяка доказателства членка. Включва и еднополови родители и правата на децата.

Не казва точно кога ще се приеме, иска се единодушие.

Приети са два доклада за приложението на 2 регламента - Брюксел 1а и Рим 2.

Ще се използват за евентуална промяна на тези 2 регламента.

Ще се започне с регламент Брюксел 1а, по който ще започва публична консултация, ще се създава работна група, чакат предложения и се очаква към 2027 г. да има предложение на ЕК за изменение на регламент Брюксел 1а.

За регламента Рим 2 още не е решено какво ще се прави.

Другата дейност била Форума на високо ниво за растеж от миналата година. Имало е заключение през ноември на форума, както и окончателен

доклад, Report of the High-Level Forum on Justice for Growth, който е публикуван в интернет - https://commission.europa.eu/document/download/90a2f675-e963-4d05-a128-201e5bc693aa_en

За дигитализацията – изпълнява се регламента за дигитализацията (Регламент (ЕС) 2023/2844 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година относно цифровизацията на съдебното сътрудничество и на достъпа до правосъдие по трансгранични гражданскоправни, търговскоправни и наказателноправни въпроси и за изменение на определени актове в областта на съдебното сътрудничество)

Миналата година ЕК приела две решения за създаване на два комитета за насочване на работата по децентрализираната информационна система за нуждите на регламентите за връчване и събиране на доказателства. От май 2025 година е задължително страните членки са задължени да ползват e-Codex при трансграничното връчване на документи и събирането на доказателства.

През 2025 г. е прието решение на съвета за присъединяване на ЕС към Конвенцията на ООС за международните ефекти на правната продажба на кораби (<https://uncitral.un.org/en/judicialsaleofships>)

Конвенцията създава хармонизиран режим при принудителната продажба на кораби за задължения. Целта е да се постигне максимална

Чака се решение на ЕП за са се стигне до присъединяване към конвенцията през април 2026 г.

През 2025 г. е издаден нов Compendium (сборник с нормативните актове на ЕС за правното сътрудничество в областта на правосъдието)

Следващият модул – резултати от „Форум на високо ниво за правосъдие за растеж“ (Report of the High-Level Forum on Justice for Growth) беше представен от секретаря на ЕСМ г-жа Sophie Chaigneau и представителя на ЕСМ във форума г-жа Jana Hofmannova, същата и – чешка контактна точка.

Беше посочено, че след конституирането си през 2025 г, на новия състав на ЕК е започнала активно работа за това.

Идеята е била да се направи стратегически преглед като на ново законодателството да се увеличи конкурентноспособността.

Били проведени четири срещи.

Първата среща била на 27.03.2025 г. за промотиране на конкурентноспособността и за модернизация чрез изменение на съществуващи нормативни актове в областта на гражданските и търговските дела като например регламент Брюксел Ia и регламент Рим II.

Трябвало да се намери решение за нуждата на действия за финансирането на трети страни в процеса.

Следващата среща на 25.06.2025 г. била на тема дигитализация на националните системи; дигитализация на презграничното правно сътрудничество; директивата за правата на акционерите.

Третата среща била на 16.10.2025 г. на тема адаптиране частното право за нуждите на дигиталната икономика.

На последната среща било изготвен доклад на форума.

На форума г-ца Яна Хофманова обяснила какво прави ЕСМ и каква е ролята ѝ за дигитализацията.

Беше отбелязано, че в доклада на форума била посочено, че не били идентифицирани други правни инструменти освен регламента Брюксел Ia и Рим II, които се нуждаят от модернизация. Форумът подчертал ключовата роля на ЕСМ за осигуряване на ефективното приложение и насърчаването на правното сътрудничество.

Следващата тема за деня беше презентация за стратегията за дигитализация на правосъдието и информация за процеса по работа по дигитализацията, която тема беше представена от служителите на ЕК г-жа Haldi Koit и г-жа Amie Svard.

Стратегията за дигитализация на правосъдието (DigitalJustice@2030 Strategy - https://commission.europa.eu/document/download/95918716-ce7d-401b-b6d5-e23effae5b36_en?filename=JUST_template_comingsoon_standard_4.pdf) била прието на 20.11.2025 г. от ЕК заедно със стратегията за обучение. Представена беше от г-жа Amie Svard.

Посочи, че конкурентноспособността на ЕС ще зависи все повече от дигитализация на всички сектори и това ще допринесе за инвестиции.

Дигитализацията и прилагането на изкуствен интелект ще бъде от основно значение за публичните институции да предоставят публични услуги от високо качество и на намалена цена, също и в областта на правосъдието.

На ниво ЕС всички публични услуги по подразбиране ще станат цифрови до 2030 г.

Стратегията е публикувана на английски език - https://commission.europa.eu/document/download/95918716-ce7d-401b-b6d5-e23effae5b36_en?filename=JUST_template_comingsoon_standard_4.pdf

Действията ще са насочени към ускоряване на дигитализацията на националните правни системи. Тази дигитализация трябва да доведе до постигане ефективност и намлени разходи. Знаят, че по принцип правосъдните системи са недофинансирани и дигитализацията щяла да намали бюджетното усилие.

Ефективното правосъдие е предпоставка за растеж

Стъпките за постигане на дигитализацията били:

Мапинг и мониторинг;

Създаване на ИТ-инструменти;

Изкуствен интелект в правосъдието;

Европейско пространство за правна информация;

Видеоконференции;

Пълно дигитализиране на трансграничните процедури;

Финансиране.

В частта Мапинг и мониторинг ще се следи напредъка за дигитализацията на отделните държави-членки. Някои били много напреднали, други не толкова.

ЕК заедно с държавите-членки щели да създадат база данни за знания за проектите за дигитализация.

Щели да се обменят най-добри практики.

Щял да се следи напредъка и целите за финансиране от ЕС.

На сайта за електронно правосъдие на ЕС трябва да има списък на всички проекти и някои вече са публикувани.

Частта за дигитални инструменти за правосъдие включва действащ европейски портал,

Държавите-членки следвало да публикуват работещи решения.

Имало сходни национални проблеми в управлението на правосъдието, които следвало да бъдат адресирани с дигитализацията.

Дигитализацията води до ефективност, но е скъпа. Споделянето на ИТ-инструменти между страните-членки ще намали разходите и ще повиши оперативната свързаност.

В частта за изкуствения интелект беше посочено, че изкуственият интелект е високо в дневния ред.

Комисията работи върху насоки за високорисковия изкуствен интелект.

Страните-членки все още трябвало да решат в кои случаи и как да използват изкуствения интелект в правосъдието.

По възможност да се приемат специфични за правосъдието насоки къде да се ползва изкуствен интелект в правосъдието и как това да е по най-ефективен начин.

Ще се прави европейско пространство за правна информация въз основа на eSI и eI и се опитват да постигнат това, че:

Всеки практик в областта на правото да има достъп до релевантната съдебна практика в друга държава-членка когато прилага нейното право при трансгранични производства.

Правните и съдебни данни да са достъпни в машинночитаем формат за да могат софтуерните компании да разработят и обучат ИИ приложенията за ползване в практиката.

За видеоконференциите:

Ще се увеличи използването на видеоконференциите.

Ще има опит са се стигне доброволно до общ технически стандарт за да се увеличи качеството на видеоконференциите.

Ще се разреши на държавите членки да използват различни инструменти за видеоконферентни връзки като се постигне тяхната оперативна съвместимост.

ЕК ще изследва разходите и ползите на различните начини за постигане на оперативна техническа съвместимост.

Ще има пълна дигитализация на трансграничното сътрудничество на съдебните процедури по граждански и търговски дела от образуването до постановяването на решението, което ще намали разходите за бизнеса и гражданите

Посочено беше че към момента повечето трансгранични процедури не са напълно дигитализирани.

ЕК ще анализира разходите и ползите за затваряне на празнините за да се постигне пълна дигитализация на трансграничните процедури.

Ще има финансиране за това, като финансирането на ниво ЕС е ключова. В следващата многогодишна финансова рамка ще има значително финансиране за тези цели с оглед предложението на ЕК, но ще има и национално финансиране. Бюджетът на европейско ниво за програмата се утроява спрямо предходния период като причината е дигитализацията.

Парите за дигитализацията на националните деловодните системи за държавите членки и за ще са достъпни член национални или регионални планове за сътрудничество, но все още всичко е предмет на преговори.

Посочено беше, че сътрудничеството също е важно.

Доброволните инициативни на държавите членки се нуждаят от повече обсъждане.

Ще има обсъждания в Съвета и по тези въпроси ще се работи в следващите 3 години.

Актуалното изпълнение на регламента за дигитализацията беше представено от г-жа Халди Коит.

Тя посочи графика за дигитализация на различните регламенти, който е предвиден в регламента за дигитализация.

Посочи, че основата върху която се изгражда всичко е e-Codex. (Регламент 2022/850)

E-Codex е инфраструктурата въз основа на която се изграждат връзките.

На кратко спомена за работата по дигитализацията на регламентите за връчване на документи и този за събиране на доказателства.

Идеята е да се работи само през системата и тя да и система за комуникация.

Комисията поддържа базата данни за съдилищата, която определя кой съд е компетентен

Посочи, че на европейския портал за електронно правосъдие е публикувано техническото ръководство за работа с предоставената от ЕК софтуерна програма за работа с двата регламента.

Също там е публикувана и информация за това кои държави са инсталирали софтуер за работа с регламента.

26 държави напълно готови

5 държави членки били готови отчасти сами с някои свои органи

11 държави все още не са готови.

Беше посочено, че за момента само Нидерландия и Австрия ще разработят собствен софтуер за работа с регламентите за връчване на документи и този за събиране на доказателства вместо предоставения от ЕК софтуер.

Обяснява как е технически процес по който се насочват съобщенията по делата.

Използват се цифрови подписи при работата с програмата.

Следващите стъпки за изпълнение на регламента за дигитализацията, който е бил приет в резултата на предходната стратегия.

Този регламент обхваща дигитализацията на 24 регламенти наказателни и граждански, разделени в 4 отделни групи.

Комуникацията трябва да бъде през децентрализираната ИТ-система освен ако има смущения в нея, вида на предавания материал изключва предаването ѝ по този начин или наличие на непреодолима сила.

Ако не се използва то тези причини децентрализираната ит-система следва да е използва най-бързия начин на сигурно предаване на информация (например сигурна електронна поща)

Посочено беше че се създаде европейска точка за електронен достъп която страните и техните представители ще мигат да ползват по избор, но държавите-членки и техните органи задължително ще трябва да ползват.

От тази единна точка за електронен достъп ще се достига до всичко, което е свързано с признаване, декларация за изпълнение, отказа от признаване по регламентите за издръжката. За наследяването, Брюксел Ia, Брюксел IIb и др.

Единна точка за електронен достъп ще се ползва и в издаването оттеглянето на сертификати по регламентите за издръжката. За наследяването, Брюксел Ia, Брюксел IIb и др.

Единна точка за електронен достъп ще е приложима за подаването на иски от чуждестранен кредитор по чл. 53 от регламента за несъстоятелността

Комуникация с централните органи по регламентите за издръжката и регламента Брюксел IIb, както и с компетентните органи за правната помощ ще се осъществява през Единна точка за електронен достъп.

Точката ще се използва и за връчване на документи.

Връчването през европейската точка за електронен достъп ще става въз основа на хармонизирани правила, които не зависят от законодателството на държавата-членка.

Връчването ще става ако е известен адреса на човека в другата държава-членка и той е бил съгласен да получава електронно документи.

Ако някой се е съгласил да получава електронни документи по 1 дело не означава, че се е съгласил да получава и по следващото дело.

Ще се прилага от 01.03.2028 г.

За видеоконференцията посочи, че има широко приложение може да се ползва когато човек физически в момента е в друга страна

Съдът преценява дали да направи видеовръзката, дали е необходимо, какво е становището на другата страна. Възможността е на ниво европейско законодателство и е приложимо от 01.05.2025 г. Гледа дали има техническа възможност.

Други разпоредби за свързани Регламента за цифровата идентификация. Комуникацията между органите става с квалифицирани електронни подписи/печати.

Предвидена в възможност заплащане на държавна такса през европейския портал за електронно правосъдие, което е налично към 01.05.2025 г.

Посочи кой регламент кога ще бъде дигитализиран (сроковете са определени в регламента за дигитализацията)

Посочи, че нормативните актове за първата група регламенти, която следва да се дигитализират на 01.08.2028 г. вече са приети (2026/101), както и че е приета нормативната уредба за единната електронна точка за достъп (2026/102)

Йоана Гутцайт хагски съдия и немска контактна точка, тя е идна от четирите съдии за връзка, спомена за проблема, че нямат сигурна платформа за комуникация.

Представител на ЕК поясни, че през 2031 г. ще е въведен Брюксел IIa и би трябвало да се реши проблема, но системата е направена за връзка до съд, а не до конкретен съдия.

Италия – благодари за тези програми., посочи, че имало някакви структурни ограничения на ИИ. Казва, че трябва да има общ език, който всички да разбират.

Отговор Хайди Коит: В стратегията за дигитализация е да има човешко правосъдие, но AI да подпомага съдията.

Белгия постави въпроса за зависимост от частни софтуерни решения:

Попита дали се работи на европейско ниво за автономни системи за да не зависят от Майкрософт и др. големи софтуерни фирми.

Отговор беше че главна дирекция правосъдие не е компетентна. Има друга главна дирекция в ЕК по темата, но за софтуерните решения, фирми и зависимост – да се гледа и преценява от държавите. Беше посочено, че E-Codex била сигурна система.

Последният модул на срещата беше представянето от г-жа Laura Liubertaite, служител на ЕК на доклада за приложението на Регламент 1215/2012 (Брюксел Ia) и следващите стъпки.

Докладът е от 02.06.2025 г. и е публикуван в официалния вестник на ЕС - eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=COM:2025:268:FIN

Беше посочено, че представеното от ЕСМ било взето под внимание.

При изготвянето на доклада ползвали основно практиката на СЕС.

Основанието за изготвянето на доклада е чл. 79 от регламента, предвиждащ задължение на Комисията за изготвяне на доклад, придружен с предложение за изменение на регламента.

Беше посочено че регламентът бил много успешен инструмент.

Изложението на г-жа Laura Liubertaite следваше структурата на доклада.

Беше посочено, че има сфери от приложното поле на регламента, които да се опростят.

Освен това имало необходимост от разширяването на приложното поле с правила за избор на съд за лица с постоянно местопребиваване в трета страна; правила за приложимо право при колективни иски.

Беше посочено, че се очаква да се модернизира регламента.

Важна информация имало в служебен работен документ (staff working document) към доклада, който бил със структурата на доклада.

Докладът бил първия политически документ в който се посочва, че се иска да се направи реформа и в какъв смисъл.

Сега се работи по следващите стъпки:

Ще се направи оценка за прилагането на регламента в ретроспективен план с външен контрактор.

Очаква се да се направи някаква работна група за промяната на регламента, но участниците в нея нямамо да се набират през държавите-членки.

Изготвил:

Борис Динев,

съдия в Окръжен съд-Враца и член на Националната съдебна мрежа по граждански и търговски дела в Република България